

Nr 11.

Av herr **Linderot**, *angående vissa ändringar i förordningen om erkända arbetslöshetskassor.*

Förordningen om erkända arbetslöshetskassor av den 15 juni 1934 har sedan den trädde i kraft den 1 januari 1935 varit föremål för en lång rad av motioner med krav om förändringar. I enlighet med av socialstyrelsen ställda förslag har Kungl. Maj:ts propositioner vid 1936 och 1937 års riksdagar föreslagit vissa ändringar, vilka propositioner i allt väsentligt bifallits av riksdagen.

Vid fackliga kongresser och konferenser har dessutom förordningen varit föremål för en mycket stark, kritisk granskning, utmynnande i krav om genomgripande reformering. Med alldeles särskilt stor styrka har kravet om förändringar kommit till uttryck vid de av fackförbunden anordnade allmänna omröstningarna om förbundens anslutning till den statliga försäkringen. Så har t. ex. Svenska Metallindustriarbetarförbundets medlemmar vid tvenne omröstningar med överväldigande majoritet avböjt anslutning intill dess att förordningens bestämmelser bringades mera i överensstämmelse med arbetarnas berättigade krav och intressen. Dessutom har Svenska Transportarbetarförbundet och Pappersindustriarbetarförbundet under år 1938 företagit omröstning om upprättande av statlig kassa, men med stor majoritet avböjt. Under debatterna i de fackliga organisationerna i anslutning till omröstningarna har även de fackförbundsmedlemmar, som varit anhängare av anslutning, klart och tydligt sagt ifrån att de ansåg förordningens bestämmelser otillfredsställande och att de förväntade, att statsmakterna skulle vidtaga nödvändiga förbättringar.

Svenska Byggnadsträarbetarförbundet antog på sin kongress, som hölls under 1938, ett förslag till uttalande som förbundsstyrelsen framlade, där man även understryker kravet på reformering av förordningen. Uttalandet hade bl. a. följande innehåll:

”Kongressen uttalar som sin bestämda mening att en del ändringar i den nuvarande lagstiftningen rörande ’erkända arbetslöshetskassor’ äro nödvändiga, och i all synnerhet är detta fallet med hänsyn till säsongfack sådana som byggnadsarbetare m. fl. Dels äro ett flertal anmärkningar att göra emot bestämmelser, som fordras införda i arbetslöshetskassornas stadgar, och dels anser kongressen att väsentligt större bidrag bör kunna lämnas från det allmännas sida till den understödsverksamhet som arbetarorganisationerna skulle vilja och kunna bedriva genom upprättade kassor. Kongressen anmodar förbundsstyrelsen att i samråd med andra förbund i likartad ställning verka för framförande till statsmakterna av yrkanden om revision av ifrågavarande lagstiftning.”

Ett annat exempel är den konfensens som Landsorganisationen höll den 16

november 1938, där man behandlade de erkända arbetslöshetskassorna. Konferensen publicerade en kommitté med bl. a. följande innehåll:

”Från olika håll framfördes vid förhandlingarna förslag om revision av vissa stadganden, vilka enligt de under lagens giltighetstid vunna erfarenheterna icke ansågs ändamålsenliga.”

Till vad som här framförts, vilket bevisar fackföreningsrörelsens otillfredsställelse med den statliga kassans nuvarande bestämmelser, utgör den ringa anslutningen av fackförbunden ett observandum för statsmakterna. Trots en intensiv agitation från statsmakternas sida för att fackförbunden skulle upprätta dylika kassor, är det endast 13 fackförbund med ett sammanlagt medlemsantal av cirka 180.000 som upprättat erkända kassor. Dessa fakta borde utgöra en tillräcklig motivering för statsmakterna att omedelbart upptaga till prövning det missnöje, som finnes bland fackföreningsfolket mot förordningens innehåll och vidtagna åtgärder för att reformera förordningen mer i överensstämmelse med fackföreningsfolkets intressen och krav.

Det kan således utan överdrift fastställas, att den svenska fackföreningsrörelsens medlemmar står nästan enhälligt bakom kravet om en reformering av förordningen om erkända arbetslöshetskassor.

De väsentliga anmärkningar, som framföras från fackföreningsfolkets sida, är följande:

1. Arbetsgivarna är befriade från skyldigheten att genom direkta avgifter medverka till försäkringens ekonomisering.
2. Understödsrättens förvärvande försvåras i allt för hög grad genom bestämmelser om att 26 premieveckor skall ligga inom tidrymden av de sistförflutna 12 månaderna före arbetslöshetens inträde.
3. Understödsperioden är för kort och daghjälpbidragens storlek är otillräckliga.
4. Det sätt, varpå skyldigheten att antaga anvisat arbete är utformat, leder till orimliga förhållanden.
5. Konfliktbestämmelserna kan utnyttjas i direkt strid mot arbetarpartens solidaritets- och hedersbegrepp.
6. Arbetsgivarna kan utnyttja vissa bestämmelser i trakasserings syfte.
7. Tillsynsmyndighetens befogenhet kan i onödigt hög grad inskränka kassans självstyrelse.

Förr eller senare måste man komma fram till en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, inte minst av det skälet att även arbetsgivarna bör bringas till att bära en del av försäkringskostnaderna. Såsom en övergångsform i det fallet kan det tänkas en tredelning av försäkringsavgifterna, genom att arbetsgivarna, staten och arbetarna bidrage med ekonomiseringen.

Genomför man en sådan princip innebär det även en förebyggande åtgärd mot spekulation vid arbetslöshet i lönedpressande syfte. Men då en obligatorisk form av arbetslöshetsförsäkring helt säkert tarvar en utredning, har jag funnit det påkallat att i en särskild motion ställa förslag därom, samtidigt

som jag anser det motiverat att, intill dess en obligatorisk försäkring erhålles, statsbidragen till erkända kassor höjes, så att de merkostnader som uppstår genom ett godkännande av våra yrkanden i fråga om en höjning av daghjälpbidraget och en utökning av understödsdagarnas antal åvilar staten. Därför kommer i en särskild motion att ställas vissa förslag om ändringar i förordningen av den 15 juni 1934 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Då jag dessutom bestämt hävdar att de erkända arbetslöshetskassornas styrelser besitter full kompetens att självständigt pröva och besluta i t. ex. fall av arbetsvägran och andra med verksamheten förenade praktiska frågor, anser jag det ävenledes motiverat att ställa förslag om vissa ändringar i de bestämmelser som återfinnes i Kungl. Maj:ts kungörelse angående övervakandet av erkända arbetslöshetskassor.

Sveriges arbetare har rätt att vänta av årets riksdag, att den vidtager de minimiförbättringar i föreningen om erkända kassor som de samfällt finner vara nödvändiga.

Med hänvisning till ovanstående motivering föreslår jag,

att riksdagen för sin del måtte besluta om följande ändringar i Kungl. Maj:ts förordning av den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor:

15 §.

Till den, som utan giltig anledning lämnar sitt arbete, må understöd icke utgivas för de två närmast följande veckorna efter det sådant förhållande inträffat. Erbjudet arbete skall anses lämpligt under förutsättning,

att det motsvarar arbetarens krafter och färdigheter,

att det är förenat med avlöning, enligt vad kollektivavtal föreskriver för sådant arbete,

att det icke hänför sig till arbetsplats, där arbetskonflikt råder, samt

att icke heller eljest särskilda omständigheter föreligger med hänsyn till sökandes personliga förhållanden eller arbetets natur; samt

att sista stycket i 15 § helt utgår;

att andra stycket i 16 § helt utgår;

att andra stycket i 17 § helt utgår;

att den i 20 §, 1 mom., första stycket till sex kronor fastställda daghjälp höjes till åtta kronor;

att orden "dock att daghjälp må utgå med lägre belopp" i 20 §, mom. 1, andra stycket utgår, samt att satserna 1), 2) och 3) i samma stycke strykes;

att de i 21 §, 1 mom. fastställda veckoavgifterna ändras från 26 till 13;

att i 21 §, 1 mom. andra stycket helt utgår;
att i 22 §, andra och fjärde styckena utgår;
att i 23 §, första stycket föreskrivna "etthundrafemtiosex
dagar" ändras till "tvåhundrafyrtio dagar";
att i 23 §, andra och tredje styckena helt utgår; samt
att 24 § helt utgår.

Stockholm i januari 1939.

Sven Linderot.
